

29—31 mars.

Debatter m. m.

Lördagen den 31 mars.

Sid.

Remissdebatt ang. Kungl. Maj:ts proposition med förslag till elskatte-
förordning m. m. 9

Samtliga avgjorda ärenden.

Torsdagen den 29 mars.

Val av ledamöter och suppleanter i särskilda utskottet 4

Torsdagen den 29 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2 eftermiddagen.

Justerades protokollen för den 10, 13 och 14 innevarande månad.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet inkomna

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 28 mars 1951.

Till justitiedepartementet hade denna dag från länsstyrelsen i Kronobergs län inkommit fullmakt för riksdagsmannen Ragnar Persson, Vinberg, vilken vid ny röstsammanräkning blivit utsedd såsom ledamot av riksdagens första kammare i stället för avgången ledamot av samma kammare.

Vid granskning av fullmakten, som företogs inför chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till första kammaren.

I ämbetet:

C. G. Bruno.

Upplästes tre till kammaren inkomna ansökningar, vilka jämte därvid fogade läkarintyg voro så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Under hänvisning till härvid fogat läkarintyg får jag vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsarbetet under tiden 29 mars—7 april 1951.

Penningby den 28 mars 1951.

Gunnar Lodenius.

Härmed intygas, att riksdagsman *Gunnar Lodenius* från Penningby på grund av asthma är oförmögen till arbete under tiden 28 mars t. o. m. 7 april 1951.

Norrtälje den 28 mars 1951.

Nils Ahlberg,

Lasarettsläkare vid med. avd.

Till riksdagens första kammare.

Med stöd av bilagda läkarintyg får jag härmed anhålla om ledighet från riksdagsarbetet från och med den 29 mars till och med den 10 april 1951.

Nybro den 25 mars 1951.

John W. Jonsson.

Riksdagsman *John Wiktor Jonsson*, Nybro, är på grund av tarmsjukdom oförmögen att delta i riksdagsarbetet tiden 28 mars—10 april 1951, intygas.

Nybro den 24 mars 1951.

E. Wahlström,

stadsläkare.

Till riksdagens första kammare.

Åberopande bifogade läkarintyg får jag härmed anhålla om ledighet från riksdagsarbetet fr. o. m. den 29 mars tills vidare.

Hälsingborg den 28 mars 1951.

Edwin Berling.

Riksdagsman *E. Berling* är på grund av sjukdom förhindrad att delta i riksdagsarbetet från och med den 29 innevarande mars och tills vidare, intygar Hälsingborg den 24 mars 1951.

Seved Bergendal.

Lasarettsläkare.

De begärda ledigheterna beviljades, beträffande herr Berling för den tid, det i åberopade läkarintyget omförmälda hindret varade.

Vidare upplästes följande till kammaren inkomna läkarintyg och ansökning:

Riksdagsmannen *Elof Hällgren* från Hällevik har denna dag undersökts av undertecknad och därvid befunnits lida av magsjukdom. På grund härav har han av mig remitterats till intagning Medicinska avdelningen II vid Karlskrona lasarett. På grund av sin sjukdom är han absolut oförmögen att deltaga i riksdagsarbetet tills vidare, vilket härmed intygas.

Sölvesborg den 26 mars 1951.

Chr. Trägårdh.

Till riksdagens första kammare.

Med stöd av ovanstående läkarintyg anhåller jag om ledighet från riksdagsarbetet den tid sjukdomen varar.

Hällevik den 26 mars 1951.

Elof Hällgren.

Även den av herr Hällgren sökta ledigheten beviljades.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades vidare herr *Osvald* för tiden den 29—den 31 i denna månad för utrikes resa.

Anmäldes och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 74, i anledning av väckta motioner om ökning av regeringsrådets antal; samt

nr 75, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om tillfällig förlängning av skyddstid för litterära och musikaliska verk.

Företogs val av tolv ledamöter i särskilda utskottet.

Herr **FÖRSTE VICE TALMANNEN** erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Jag får härmed överlämna en lista med förslag till ledamöter i det särskilda utskottet. Listan är godkänd av de av kammaren utsedda ledamöterna i talmanskonferensen.

Herr förste vice talmannen avlämnade därefter en lista, som under partibeteck-

ningen »Den gemensamma listan» upptog följande namn:

Sandler
Hermansson, Albert
Nilsson, Bror
Franzon
Lundqvist
Lindblom
Ahlkvist
fru Sjöström-Bengtsson
Lodenius
Sundvik
Herlitz
Göransson.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev densamma på gjord proposition av kammaren godkänd; och förklarades de å listan upptagna personerna hava blivit utsedda till ledamöter i särskilda utskottet.

Anställdes val av tolv suppleanter i särskilda utskottet.

Ordet lämnades på begäran till herr **FÖRSTE VICE TALMANNEN** som yttrade: Herr talman! Jag får likaledes överlämna en lista med förslag till suppleanter i det särskilda utskottet. Även denna lista är godkänd av de av kammaren utsedda ledamöterna i talmanskonferensen.

Herr förste vice talmannen avlämnade sedermera en lista, som under partibeteckningen »Den gemensamma listan» upptog följande namn:

Lindahl
Fahlander
Pålsson
Andersson, Birger
Bergh
Söderquist
Damström
Pettersson, Georg
Bengtson
Nerman
Eskilsson
Weiland.

Efter det herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev densamma på gjord proposition av kammaren god-

känd; och förklarades de å listan upptagna personerna hava blivit utsedda till suppleanter i särskilda utskottet.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 94, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 97, angående anslag till kostnader för företagsräkning.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 98, angående försäljning av vissa allmänna arvsfonden tillfallna fastigheter; och

nr 99, angående Sveriges bidrag till kostnader för FAO.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 101, angående vissa anslag ur kyrkofonden för avlönande av präster m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott nedannämnda motioner:

nr 357, av herr *Niklasson* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för förfarandet vid rekvisition av motorfordon och hästar m. m. för krigsmaktens behov;

nr 358, av herr *Persson, Einar*, och herr *Sten*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1945 (nr 420) om semester, m. m.; samt

nr 359, av herr *Johansson, John* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med vissa bestämmelser till molverkande av svinsjukdomar.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet nedannämnda motioner:

nr 360, av herr *Isaksson* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område under senare delen av produktionsåret 1950/51;

nr 361, av herr *Ohlon* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område under senare delen av produktionsåret 1950/51;

nr 362, av herr *Gränebo*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område under senare delen av produktionsåret 1950/51;

nr 363, av herr *Mannerskantz* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av priserna på fisk under budgetåret 1951/52 m. m.; och

nr 364, av herr *Nilsson, Bror*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utbildning av fiskeritjänstemän m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott nedannämnda motioner:

nr 365, av herr *De Geer*,

nr 366, av herr *Osvald*,

nr 367, av herr *Niklasson* m. fl. och

nr 368, av herr *Sundelin* m. fl.,

alla i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1945 (nr 420) om semester, m. m.

Herr talmannen anmälde, att till kammararen överlämnats

dels Kungl. Maj:ts skrivelse nr 102, angående val av ombud jämte suppleanter i Europarådets rådgivande församling;

dels ock Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 103, angående anslag till inredning och utrustning av nybyggnad för statens rättskemiska och farmaceutiska laboratorier;

nr 104, angående anslag för budgetåret 1951/52 till bidrag till sjukkassor m. m.;

nr 105, med förslag till lag om fortsatt giltighet av prisregleringslagen den 30 juni 1947 (nr 303);

nr 106, angående avsättande av medel från försäkringsinspektionens fond för upprättande vid Stockholms högskola av en professor i försäkringsrätt;

nr 107, angående förhöjd ersättning till f. d. borgmästaren i Ängelholm Gustaf Viktor Berg von Linde;

nr 108, angående kostnader för vissa repetitionsövningar m. m.;

nr 109, angående vissa markförvärv för försvaret m. m.;

nr 110, angående vissa avlöningsm. fl. anslag under riksstatsens fjärde huvudtitel för budgetåret 1951/52 m. m.;

nr 111, angående anslag för en dyrtortsundersökning, m. m.;

nr 112, angående löne- och pensionsreglering för lärare vid vissa statsunderstödda privata läroanstalter m. m.;

nr 113, angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonal vid statsunderstödda folkhögskolor och lantruksundervisningsanstalter, m. m.;

nr 114, angående lönerrevision för vissa chefstjänstemän m. m.;

nr 115, angående försäljning av vissa kronoegendomar m. m.;

nr 116, angående anslag till vissa åtgärder för förstärkning av landets ekonomiska försvarsberedskap;

nr 117, med förslag till lag om ändrad lydelse av 16 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror;

nr 118, angående åtgärder för bekämpande av sand- och jordflykt;

nr 119, angående tillfällig lotsavgift;

nr 120, angående försäljning av vissa fastigheter;

nr 121, angående anslag till bidrag till vissa handelshamnar;

nr 122, angående anslag till ny ungdomsanstalt för svårbehandlade m. m.;

nr 123, angående vissa anslag till universitetssjukhusen m. m.;

nr 124, angående anslag för budgetåret 1951/52 till främjande av bostadsförsörjningen m. m.;

nr 125, angående vissa anslag till de statsunderstödda alkoholistanstalerna m. m.;

nr 126, angående vissa anslag till lägre lantruksundervisning m. m. för budgetåret 1951/52;

nr 127, angående provisoriskt tillägg å vissa från handelsflottans pensionsanstalt utgående pensioner;

nr 128, angående anvisande av medel dels för inköp av stenkol och ved, dels ock för statens bränslekommissions verksamhet under budgetåret 1951/52 m. m.;

nr 129, angående anslag till utbyggnad av staten tillhöriga gruvanläggningar i Malå socken m. m.;

nr 130, angående statsförvärv av aktier i Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag;

nr 131, angående anslag för budgetåret 1951/52 till vissa ytterligare investeringar i statens järnvägars fond;

nr 132, med förslag till lag angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande, m. m.;

nr 133, angående bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn;

nr 134, angående fortsatt disposition av visst äldre anslag;

nr 135, angående anslag för budgetåret 1951/52 till arbetsmarknadsstyrelsen och den offentliga arbetsförmedlingen;

nr 136, angående anslag för budgetåret 1951/52 till skolöverstyrelsen m. m.;

nr 137, angående vissa anslag för budgetåret 1951/52 till universiteten;

nr 138, angående rörelsekapital åt Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet;

nr 140, angående anslag till landsfiskalerna m. fl.;

nr 141, med förslag till lag angående ändring i lagen den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket;

nr 142, med förslag till förordning om särskilt bidrag till producent av svensk film, m. m.;

nr 143, med förslag till förordning om skatt å elektrisk kraft (elskatteförordning), m. m.;

nr 144, med förslag till förordning om tillfällig automobilskatt;

nr 145, angående förlängd giltighetstid för vissa provisoriska ändringar av gällande tulltaxa;

nr 147, angående statsbidrag till privatläroverk m. m.;

nr 148, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av den vid förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om varuskatt fogade varuförteckningen, m. m.;

nr 149, angående den civila regionala beredskapsorganisationen;

nr 150, angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51;

nr 151, angående vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.;

nr 152, angående anslag för budgetåret 1951/52 till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.;

nr 153, angående höjning av vissa postavgifter;

nr 154, angående vissa anslag till civilt försvaret; samt

nr 155, angående anställnings- och avlöningsförhållanden för vissa lärare vid skolor i försöksdistrikt m. m.

Den kungl. skrivelsen och de kungl. propositionerna blevo nu var för sig förredragna och lagda på bordet.

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 369, av herr *Andrén* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till de tekniska högskolorna m. m.;

nr 370, av herr *Näsård*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående

vissa anslag till de tekniska högskolorna m. m.;

nr 371, av herr *Cassel* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete;

nr 372, av herr *Sunne* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete;

nr 373, av herr *Lundgren*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till religionsfrihetslag m. m.;

nr 374, av fru *Lindström* och herr *Aman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till religionsfrihetslag m. m.;

nr 375, av herr *Weiland* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till religionsfrihetslag m. m.;

nr 376, av herr *Nerman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till religionsfrihetslag m. m.;

nr 377, av herr *Nerman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till religionsfrihetslag m. m.;

nr 378, av herr *Nerman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till religionsfrihetslag m. m.; samt

nr 379, av herr *Boo* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till religionsfrihetslag m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2.15 eftermiddagen.

In fidem

G. H. Berggren.

Lördagen den 31 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2 eftermiddagen.

Föredrogs Kungl. Maj:ts skrivelse nr 102, angående val av ombud jämte suppleanter i Europarådets rådgivande församling.

I berörda skrivelse hade Kungl. Maj:t, under hänvisning till vad som uttalats vid framläggandet av propositionen nr 214 till 1949 års riksdag angående godkännande av Sveriges anslutning till Europarådet, hemställt att riksdagen måtte föranstalta om val av ombud jämte suppleanter i Europarådets rådgivande församling för tiden från valet och intill dess att nytt val kunde komma att förrättas av 1952 års riksdag.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde onsdagen den 4 nästkommande april företaga val av tre ombud i Europarådets rådgivande församling jämte tre suppleanter för dem.

Detta förslag antogs.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 103, angående anslag till inredning och utrustning av nybyggnad för statens rättskemiska och farmaceutiska laboratorier; samt

nr 104, angående anslag för budgetåret 1951/52 till bidrag till sjukkassor m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 105, med förslag till lag om fortsatt giltighet av prisregleringslagen den 30 juni 1947 (nr 303).

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 106, angående avsättande av medel från försäkringsinspektionens fond för upprättande vid Stockholms högskola av en professur i försäkringsrätt;

nr 107, angående förhöjd ersättning till f. d. borgmästaren i Ängelholm Gustaf Viktor Berg von Linde;

nr 108, angående kostnader för vissa repetitionsövningar m. m.;

nr 109, angående vissa markförvärv för försvaret m. m.;

nr 110, angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1951/52 m. m.;

nr 111, angående anslag för en dyrortsundersökning, m. m.;

nr 112, angående löne- och pensionsreglering för lärare vid vissa statsunderstödda privata läroanstalter m. m.;

nr 113, angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonal vid statsunderstödda folkhögskolor och lantbruksundervisningsanstalter, m. m.; samt

nr 114, angående lönerevision för vissa cheftjänstemän m. m.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 115, angående försäljning av vissa kronoegendomar m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 116, angående anslag till vissa åtgärder för förstärkning av landets ekonomiska försvarsberedskap.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 117, med förslag till lag om ändrad lydelse av 16 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror.

Kungl. proposition med förslag till elskatteförordning m. m.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 118, angående åtgärder för bekämpande av sand- och jordflykt.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 119, angående tillfällig lotsavgift;
nr 120, angående försäljning av vissa fastigheter;

nr 121, angående anslag till bidrag till vissa handelshamnar;

nr 122, angående anslag till ny ungdomsanstalt för svårbehandlade m. m.;

nr 123, angående vissa anslag till universitetssjukhusen m. m.;

nr 124, angående anslag för budgetåret 1951/52 till främjande av bostadsförsörjningen m. m.; och

nr 125, angående vissa anslag till de statsunderstödda alkoholistanstalterna m. m.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 126, angående vissa anslag till lägre lantbruksundervisning m. m. för budgetåret 1951/52.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 127, angående provisoriskt tillägg å vissa från handelsflottans pensionsanstalt utgående pensioner;

nr 128, angående anvisande av medel dels för inköp av stenkol och ved, dels ock för statens bränslekommissions verksamhet under budgetåret 1951/52 m. m.;

nr 129, angående anslag till utbyggnad av staten tillhöriga gruvanläggningar i Malå socken m. m.;

nr 130, angående statsförvärv av aktier i Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag; och

nr 131, angående anslag för budgetåret 1951/52 till vissa ytterligare investeringar i statens järnvägars fond.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 132, med förslag till lag angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannauppdragets fullgörande, m. m., hänvisades propositionen, såvitt angick förslaget till lag om ändrad lydelse av 33 § kommunalskattelagen den 28 september 1928, till bevillningsutskottet och i övrigt till konstitutionsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 133, angående bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn;

nr 134, angående fortsatt disposition av visst äldre anslag;

nr 135, angående anslag för budgetåret 1951/52 till arbetsmarknadsstyrelsen och den offentliga arbetsförmedlingen;

nr 136, angående anslag för budgetåret 1951/52 till skolöverstyrelsen m. m.;

nr 137, angående vissa anslag för budgetåret 1951/52 till universiteten;

nr 138, angående rörelsekapital åt Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet; och

nr 140, angående anslag till landsfiskalerna m. fl.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 141, med förslag till lag angående ändring i lagen den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 142, med förslag till förordning om särskilt bidrag till producent av svensk film, m. m.

Kungl. proposition med förslag till elskatteförordning m. m.

Föredrogs Kungl. Maj:ts proposition nr 143, med förslag till förordning om skatt å elektrisk kraft (elskatteförordning), m. m.

Kungl. proposition med förslag till elskatteförordning m. m.

Herr WERNER: Herr talman! I den propositionsflod, som efter gammal beprövad sedvana brukar komma på riksdagens bord under påskferierna, återfinna vi i år två propositioner, som tilldraga sig ett alldeles särskilt intresse. Det är propositionerna dels om inrättandet av en alldeles ny skatt, den så kallade el-skatten, och dels om en fördubbling av den hittills gällande fordonsskatten.

Jag tror att skattetrycket har blivit så hårt i detta land, att det svenska folket väntar av sina representanter att de vid varje nytt skatteförslag skola underkasta inte bara skatteförslaget utan även den av regeringen förda finanspolitiken en kritisk granskning. Jag gör med styrka gällande, att de bägge nu föreslagna skatterna inte äro behövliga ur budgetär synpunkt. Om vi gå tillbaka till den av regeringen i januari i år framlagda statsbudgeten, finna vi, att den enligt sammandraget visar en överbalansering på inte mindre än 342 miljoner kronor. Vi ha nu nått fram till en utgiftssumma på nära 110 miljoner kronor i veckan, men ändå har det inkomstflöde, som finansministern har lyckats uppbringa, varit så rikligt att överskottet enligt finansplanen synes siffermässigt röra sig om, som sagt, 342 miljoner kronor. Att märka är att i denna statsbudgetens överbalansering redan föreligger täckning för en del av den förutsedda ökningen av försvarskostnaderna, nämligen med icke mindre än 209 miljoner kronor. För mötande av de stegrade lönerna ha vidare redan upptagits 100 miljoner.

Jag skulle i dag vilja påvisa, att statsbudgeten i själva verket bakom lönestegringarna döljer en mycket betydande överbalansering. Efter de förda avtalsförhandlingarna komma de lönestegringar, som blivit en följd av den inflation som nu genomgår hela det svenska näringslivet och som berör såväl de i enskild som i allmän tjänst anställda, att åt statskassan ge ett direkt skatteflöde av mycket betydande omfång. Ty det är väl alldeles uppenbart att dessa ökade intäkter, i den mån de flyta upp

i toppen på den skattskyldiges förutvarande inkomster, komma att bli föremål för progressionsskalornas mycket hårda fiskaliska tryck i den direkta statsskatten. Om jag gör det tankeexperimentet, att löne- och inkomststegringarna röra sig om 3, kanske $3\frac{1}{2}$ miljarder — jag ber om överseende, om jag här tar miste på siffrorna, men jag anför dem mera för att visa hur det verkliga läget är — så är det alldeles klart, att det ökade progressiva skattetrycket här klipper ned den mer eller mindre verkliga eller mer eller mindre skenbara inkomstökningen med en fjärdedel eller med en tredjedel och ofta med hälften. Däri ligger en ökad direkt skatteintäkt, som inte såsom finansministern gör gällande skulle röra sig om cirka 300 miljoner kronor, utan som torde röra sig om en halv miljard eller åtskilligt mera.

Dessutom är att märka, att endast ett par veckor ha gått sedan riksdagen beslutade om inrättandet av den så kallade investeringsskatten, vars direkta verkan kommer att bli, som finansministern i propositionen uppger, en beräknad ökad skatteintäkt på 200 miljoner kronor. Jag skulle tro att denna skatteintäkt i realiteten blir åtskilligt större, ty såvitt jag förstår blir verkan av skatten också den, att näringslivet kommer att redovisa ökade inkomster, d. v. s. de skattefria avskrivningsavdragen komma icke att utnyttjas på sätt som tidigare har skett.

De utgiftshöjningar, som måste täckas i riksstaten, äro som jag nyss nämnde delvis täckta på det sättet, att något över 200 miljoner kronor för försvaret och cirka 100 miljoner kronor för de ökade lönerna redan finnas upptagna i riksstaten. När det gäller lönestegringarna inom statens affärsdrivande verk, så täckas dessa i tillräcklig grad — för att inte säga till övermått — av de förestående taxehöjningarna. Bara för postverkets del betyder portohöjningen ett överskott på 43 miljoner och en direkt vinst, om nu portohöjningarna genomföras, på 27 miljoner kronor. Alltså ligger även här en täckning för de ökade omkostnaderna i form av löner, som

Kungl. proposition med förslag till elskatteförordning m. m.

ingalunda kräva täckning från andra statsinkomster.

Jag gör därför gällande, att de nya skatterna enligt de två förslag, som nu här presenteras, icke äro behövlige ur budgetär synpunkt eller ur synpunkten av att statsbudgeten behöver ytterligare överbalanseras.

Jag kommer då till den mycket slitna satsen — jag skulle vilja kalla den för frasen — om »sterilisering av det så kallade köpkraftsöverskottet» via skattesystemet. Erfarenheten har lärt oss, att denna sats, som ideligen har upprepats under de senaste åren, sannerligen inte har lett till bättre resultat och i varje fall inte kunnat tjäna som ett instrument för att bevara penningvärdet. Är det ändå inte så, herr talman, att ingen ledare för en rörelse eller ett företag gärna kan underlåta att räkna med skattens tryck som en omkostnadsfaktor i produktionen och att lägga skattetryckets effekt på det slutliga priset på varan eller tjänsten? Och är det inte ändå så, att det till syvende og sist blir den arme konsumenten, som måste betala ett ökat antal kronor för en kanske minskad realvärdevolym?

Vad händer då? Jo, det måste väl komma att leda till att den labila inflationsväg, som redan är i rörelse, ytterligare fortsätter och påverkas i inflationistisk riktning genom skattens eget tryck.

Det lär väl inte gå att fortsätta att komma med denna patentmedicin längre än som hittills gjorts. Jag skall viligt erkänna att i satsen skulle kunna ligga ett uns av sanning, om statshushållningen under de gångna åren visat den minsta förmåga eller vilja att spara på de steriliserade medlen, att låsa dem och att bevara dem. I stället har ledningen av statsfinanserna, i den mån den fiskaliskt har dragit miljardbelopp ur näringslivet, omedelbart släppt ut samma belopp i breda strömmar över nya konsumtionslager av folket, som kanske haft mindre förmåga att konservera och spara pengar. Och därmed har man skapat en ny köpkraft och ytterligare ökat varukonsumtionen.

Det är denna eviga kretsgång, jagandet mellan stegrade omkostnadspriser och ökade löner, som väl är en av de drivande krafterna i den pågående inflationen och som gör att den inte gärna kan stoppas. Jag måste göra en bestämd invändning emot att denna sats, som i den praktiska tillämpningen lämnat så uppenbart felaktiga resultat, tagges till intäkt för en ny beskattning.

Finansministern invänder måhända, att dessa tilltänkta skatter äro nödvändiga för att betala statens kapitalutgifter. Ja, men detta innebär ingen sterilisering. Jag kan ställa den frågan: Vad är det egentligen, som skall ske med dessa nya skatteintäkter vilka enligt vad jag påvisat icke äro behövlige ur budgetära synpunkter? Härtill komma exportavgifter på trä och trämassa, som enligt tidningarna i dessa dagar ytterligare ökas till 225 kronor per ton för sulfittmassan. Tillsammans torde dessa exportavgifter inbringa i statskassan åtskilligt över 500 miljoner kronor. Jag ställer då frågan: Skola dessa pengar låsas in, läggas på is i något bombsäkert kassavalv, eller skola de inte kunna cirkulera inom statsförvaltningen såsom lånemedel och fylla lånebehovet för statens kapitalutgifter under det närmaste finansåret?

Jag kommer alltså till den slutsatsen, att statsbudgeten är kraftigt överbalanserad. Det föreligger inget budgetärt behov för att av svenska folket pressa ut nya skatter.

Jag skall därmed övergå till att något beröra de två speciella skatteförslag, som här föreligga.

Elskatten är en alldeles ny skatt. Den gäller skatt på ett produktionsmedel, som jag finner det i hög grad oriktigt att staten beskattar. Produktionen bildar väl ändå den bärande grunden för hela vårt ekonomiska liv och för möjligheterna att över huvud taget betala skatter här i landet. Det föreligger inte för dagen någon omständighet, som kan påstås fördyra produktionen av elektrisk energi. Tvärtom har ju denna vinter begåvat oss med en särdeles riklig nederbörd för alstrande av elektrisk energi,

Kungl. proposition med förslag till elskatteförordning m. m.

som gör att vårt försörjningsläge i fråga om elkraft är mycket gott. Om vi däremot skulle gå ett år till mötes liknande torkåret 1947, då vi fingo driva ångpannecentralerna med fossilt bränsle, då kommer ju denna skatt att ligga såsom en ytterligare fördyring på energikällan, elektriciteten, vilket kommer att för näringslivet och produktionen få mycket svårartade följder.

Jag skall nu inte gå in i detaljer om vad denna nya skatt kan betyda för jordbruket och landsbygden med dess långa elektriska ledningar, som abonnenterna ofta själva med mycket stora ekonomiska uppoffringar ha betalat, därom få vi tala senare. Men jag måste beteckna denna skatt såsom dubbelverkande, dels såsom en direkt skatt och dels såsom en övervältringsskatt, som i andra hand måste ta ut samma effekt på varupriser och konsumtion, precis som fallet är med alla övriga ökade omkostnader. Är då inte den väldiga prisförhöjningsvåg, som går över landet, tillräckligt stor utan att denna prisvågs verkningar skola ytterligare öka i styrka genom en felaktig finanspolitik?

Innan jag talar om den föreslagna fördubblade motorfordonsskatten, kan jag inledningsvis icke underlåta att efterlysa vad jag skulle vilja kalla balanslinjen i den förda regeringspolitiken. Det är inte mer än två år sedan den då nytillträdande finansministern, herr Hall, framträdde med det storslagna förslaget att fordonsskatten skulle helt avskaffas. Jag förmodar, att ett statsråd inte gör några vittgående deklARATIONER utan att dessförinnan ha frågat sig för hos chefen för regeringen. Det var nog många av oss, som då ställde sig mycket skeptiska gent emot det förslaget. Det har bara gått två år sedan dess, och nu framlägger hans efterträdare, statsrådet Sköld, för riksdagen ett förslag om att samma skatt skall fördubblas, och det lär väl inte stanna vid att den bara fördubblas. I det förslag, som nu är avsett att konservera de av herr Hall »avskaffade» 105 miljonerna, begäras ytterligare 105 miljoner kronor — fastän jag

skulle tro att den föreslagna skattehöjningen kommer att belöpa sig till 125 miljoner kronor, därför att den beräknade vagnparken och viktgrupperna troligen äro större än de, som anges i propositionen.

Hur kommer denna skatt egentligen att verka? Ja, det är också här fråga om en direkt skatt, men det är en skatt, som framför allt drabbar folket ute i de glesbebyggda områdena, där man har gott om mil och tunga frakter och där bilen i dess olika former har blivit alltmer oundgänglig, inte bara för att bryta landsbygdsfolkets isolering utan även för att tillgodose dess fraktbehov och kommunikationsbehov.

Hur verkar nu uttagandet av detta nya skattebelopp, som enligt vad jag än en gång gör gällande inte är behövt ur budgetär synpunkt? Jo, det blir på det sättet att många av de tusentals, ja kanske tiotusentals arbetare, som ha köpt sig en »lättbil» — inte mindre än 40 procent av hela personbilsparken finns i viktlassen under ett tusen kilogram — för att kunna bo hemma och ändå fullgöra sitt arbete på långt avstånd från hemmet och som ha lyst den förhoppningen att de skulle kunna behålla bilen, komma att få se sin förhoppning grusad. Det finns folk, som på grund av isolering ute i ödebygderna eller kanske på grund av sjukdom och andra omständigheter behöva ha bil. Många av dem kunna inte heller behålla bilen.

Hur ställer det sig vidare beträffande de tyngre bilarna, exempelvis lastbilarna? Bara ett exempel! Handelsministern, har nyss för riksdagen framlagt ett mycket välbehövt förslag om anskaffande av en reserv på 3 miljoner kubikmeter ved. Denna ved måste forslas rätt långa avstånd, därför att de förord, som funnits på närmare avstånd, redan äro uthuggna under den förra bränslebristens tid. Alla dessa tre miljoner kubikmeter ved måste nu fraktas ut, och tror någon, att inte en fördubblad lastbilsskatt, som för en tyngre lastbil kommer att uppgå till 1 200—1 600 kronor, kommer att ytterligare kännbart

Kungl. proposition med förslag till elskatteförordning m. m.

fördyra varje vedmeter för konsumenterna? Ja, vi få se hur det går!

Och hur går det egentligen med mjölktransporterna på landet? Inte nog med att den subvention i form av kör-linjebidrag, som var så nödvändig för att de mjölkproducenter, som hade långa avstånd till uppsamlingscentralerna, mejerierna, skulle kunna leverera sin mjölk, är borttagen, utan nu kommer även den fördubblade fordonsskatten att belasta endera mjölkproducenterna eller ock konsumenterna.

Hur blir det med omnibustrafiken? Jo, där kommer denna skatt, som när det gäller en större buss kan röra sig om 2 000 kronor, att leda till en höjning av biljettpriserna och därmed ytterligare fördyra levnadskostnaderna för folket i glesbygderna.

Innan jag slutar, herr talman, skall jag be att få göra en ytterligare principiell invändning emot den skattepolitik, som nu föres. Jag vänder mig med mycket stor skärpa emot att vi skola fortsätta att använda systemet med punktbeskattning. Det är ett system, som har visat sig verka mycket godtyckligt, ett system som slår blint och följer minsta motståndets lag och drabbar oftast hårdast dem, som ha den minsta bärkraften. Jag tror att det är nödvändigt att det sker en revision av principerna i det hittills tillämpade skattesystemet.

Jag skulle till sist vilja konstatera, att den inflationslavin, som nu rullar vidare, synes ha vuxit inte bara finansministern utan även regeringen över huvudet. Det finns ett uttryck, som finansminister Sköld använt på sista tiden, nämligen ordet *kedjereaktion*. Detta uttryck inger i ett annat sammanhang en bestämd förnimmelse av katastrof och kaos. Låt oss emellertid hoppas, att det inte skall ha samma effekt när det gäller den finanspolitik, som nu föres av regeringen.

Detta är, herr talman, vad jag ville ha sagt före remissen av dessa propositioner, beträffande vilka jag ännu en gång uttrycker den förhoppningen att de skola underkastas riksdagens mycket

kritiska granskning och leda till ett bestämt avslag.

Herr ANDRÉN: Herr talman! De propositioner, som nu ligga på kammarens bord för att remitteras till utskott, propositionerna nr 143 och 144, förtjäna väl några kommentarer.

En engelsk oppositionsledare för mer än hundra år sedan — han bar för övrigt det icke alldeles okända namnet Disraeli — hänade en gång den då sittande regeringen för att denna under en och samma session hade hunnit fram till »en tredje budget». Propositionen nr 143 innehåller i själva verket grundlinjer för en ny nationalbudget och en ny finansplan. Vi ha säkerligen att motse dels en ny och fullständigare nationalbudget och dels, skulle jag tro, också en ny och fullständigare finansplan, en tredje upplaga; om den blir förbättrad eller icke, därom får väl framtiden döma.

Regeringen har räknat fel, och den har sett fel. Den presterar nu en första, ytterst summarisk justering av de siffror, som framlades i statsverkspropositionen, och den framlägger dessutom en del kompletterande förslag. Den har inte haft utvecklingen i sin hand, och utvecklingen har gått vidare utan att rådfråga regeringen. Utvecklingen rullar vidare, och regeringen rullar vidare med den, vilket ju kan vara en nyttig läxa för en regering, som eljest har visat sig mycket medveten om sin makt.

Denna utveckling torde vara förtjänt av några ytterligare kommentarer utöver dem som nyss ha givits av en aktad kammarledamot, herr Werner. Jag konstaterar först med tillfredsställelse, att regeringen inte har ändrat *målet* för sin ekonomiska politik. Den vill fortfarande efter en så kallad engångsinflation uppnå och upprätthålla ett stabilt penningvärde. Men den erkänner nu öppet, att förutsättningarna äro sämre än de voro i december 1950. Den har säkert också rätt i denna pessimism. Vi stå mitt uppe i den största prishöjning, som har ägt rum i vårt land sedan det senaste världskrigets första år,

Kungl. proposition med förslag till elskatteförordning m. m.

och då återstår ännu att taga emot de nya lönernas kedjereaktioner i prisbildningen.

Det är som sagt redan nu uppenbart, att regeringen har räknat fel om inflationens omfattning. Den pågående så kallade engångsinflationen blir både långvarigare och kraftigare än vad regeringen hade tänkt sig. Levnadskostnaderna stego under förra årets sista kvartal med 3,5 enheter, och det kanske inte är för djärvt att antaga, att samma index under innevarande halvår kommer att stiga med omkring 15 enheter. Om vad som sedan skall hända vågar jag inte uttala någon mening. Men det skulle inte förvåna mig, om denna stora inflationsvåg skulle följas av andra, kanske mindre inflationsvågor.

Vad den svenska inkomstnivån beträffar har nationalbudgeten kalkylerat fel — ökningen från 1950 till 1951 blir inte 12 å 13 procent utan snarare 15 å 17 procent, om den nu stannar vid detta. Inom vissa delar av den offentliga sektorn ha löneförhandlingarna varit särskild svåra och ännu inte lett till några resultat. Av allt att döma måste man inom just den sektorn räkna med ganska ordentliga lönestegringar. Finansministern tror emellertid inte att dessa förhållanden i någon mera betydande grad — jag citerar honom här ordagrant — »skärpt riskerna för en sådan ökning av efterfrågan att försörjningsramen sprängs och den samhällsekonomiska balansen rubbas».

Är denna uppfattning riktig, skulle det alltså inte behövas att företa en ytterligare indragning av köpkraft genom nya skatter för den samhällsekonomiska balansens skull. Men det statsfinansiella läget har också sina krav. Regeringen redovisar på drift- och kapitalbudgeten en rad nya utgifter på tillsammans åtskilliga hundra miljoner kronor mer än vad statsverkspropositionen förutsåg. Det är uppenbart, att dessa beräkningar måste vara osäkra med hänsyn till de nya priserna.

Mot dessa nya utgifter ställer regeringen i utsikt en ökning av inkomsterna på inemot 300 miljoner kronor. Denna

siffra förefaller mig, liksom den föreföll herr Werner, vara för låg. Genom löneökningarna och genom bolagens betydligt ökade redovisade vinster, ja över huvud taget genom den inkomstökning, som det svenska samhället för närvarande kan uppvisa utom för sparare och pensionärer, har skatteunderlaget ökat. I växande utsträckning råka våra skattedragare ut för en skärpt progressivitet i skattehänseende — marginalsikten väger ju synnerligen tungt på de nya inkomstilläggen. Aktiekursernas stegring kan också betyda något, om den nu blir bestående och slår igenom i de deklarationskurser, som skola gälla vid nästa deklaration. Under sådana förhållanden torde skatten på inkomst, förmögenhet och rörelse ge åtskilligt större belopp än vad som har beräknats i propositionen nr 143.

Det är i varje fall säkert, att den allt starkare inflationen kräver en planmässig aktion från statsmakternas sida, om inte vårt penningväsen skall ytterligare allvarligt försämrats. Det är anmärkningsvärt, att planhushållningens regering är så fullständigt utan planer i denna allvarliga situation. I vår ekonomiska politik finnes i alla fall inte en angelägnare uppgift än att upprätthålla ett stabilt penningvärde. Läget synes nu vara så allvarligt, att den svenska regeringen i likhet med den danska borde överväga tanken att möta representanter för våra demokratiska partier och dessutom för de stora organisationerna för att åstadkomma ett samlande program för inflationens bekämpande och begränsning.

Det har sagts att det är säkert, att inflationen och det hot, som kommer därifrån, kräver ett ingripande från de svenska statsmakternas sida. Det statsfinansiella läget är, som redan herr Werner framhöll, mera oklart. Både budgetens utgifts- och inkomstsidor få under en inflationstid något äventyrligt och ovisst över sig. Det är självfallet så, att det inte bara är inkomsterna, som stiga under en inflation, utan även utgifterna, och framför allt måste de utgifter, som i budgeten äro upptagna som förslagsanslag, få en stark benägenhet att

Kungl. proposition med förslag till elskatteförordning m. m.

stiga. Jag är övertygad om att det nya källskattesystemet — det har ju redan bestämt i flera år — kommer att leda till att det försämrade penningvärdet kommer att i snabb takt medföra ökade inkomster även för statsverket. Det är därför inte uteslutet att vi, som herr Werner här framhöll, kunna våga räkna med en dold överbalansering inom vår budget, alltså en överbalansering av den gamla typen, där utgifterna voro räknade för högt och där inkomsterna voro räknade för lågt. Men jag tror inte på detta. Jag tror tvärtom att vi inte kunna räkna med att uppnå det budgetöverskott, som i nuvarande situation vore så värdefullt för den svenska budgeten.

Jag medger, att den nya skiss till en finansplan, som föreligger i propositionen nr 143, inte ger klart besked på denna punkt. Man svävar fortfarande i ovisshet om hur det statsfinansiella läget är beskaffat. Men skola vi nu ha en överbalansering av budgeten, och skola vi över huvud taget vara på den säkra sidan, så finns det bara två vägar att gå.

Den ena vägen är att minska våra statsutgifter. Det är denna väg som den enskilde måste gå i bekymmersamma situationer. Jag tror också, att direktör Wärns förtjänstfulla besparingsutredning på ett ganska tillfredsställande och riktigt sätt angav den yttre ramen för den sparsamhet, som måste iakttagas i nuvarande läge, även om man sedan kunde diskutera enskilda punkter i hans besparingsprogram. Det förefaller mig därför också rimligt, att regeringen ånyo överväger möjligheterna att göra besparingar på sina utgiftsförslag och förklarar sig beredd att acceptera vissa prutningar i de förslag, som den har framlagt.

Den andra väg, som man kan gå för att få ett betryggande statsfinansiellt utfall, är självklart skattevägen. Men det är en väg, som för många, ja, kanske för de flesta, i nuvarande läge måste te sig mycket osympatisk. Vårt folk är för närvarande ett mycket skatte-tyngt folk, och vi skulle synnerligen väl behöva någon lättnad, även om vi förstå, att denna lättnad inte kan nås under kommande budgetår.

Efter den principiella uppläggning av vår samhällsekonomiska och statsfinansiella situation, som förekommer i propositionen nr 143, hade man ju kunnat vänta en plan — i varje fall en skiss till en plan — för bekämpande av en fortsatt inflation. Kooperativa förbundets styrelse har alldeles rätt, när den kräver, att regeringen framlägger ett allmänt program för att hindra en fortsatt penningvärdeförsämring. I stället få vi någonting, som bra mycket skvallrar om planlöshet. Men vissa huvudpunkter klarläggas i alla fall. För det första vill man, uppenbarligen för att rädda det nuvarande ränteläget, reducera lånebehovet. För det andra vill regeringen skärpa och utvidga priskontrollen. För det tredje vill man gå vidare på punktbeskattningens väg. Propositionen slutar också med en ren västgötaklimax: I den stora inflationsprocessens namn och efter en redogörelse för vårt ekonomiska och finansiella läge föreslår man en ny skatt, en elskatt, som beräknas giva statsverket 65 å 70 miljoner kronor. I en annan proposition föreslås dessutom en fördubbling av fordonsskatten, som beräknas tillföra statskassan omkring 105 miljoner kronor. Jag är rädd för att detta är rena homeopatien, en politisk homeopati naturligtvis.

I de direktiv, som utfärdades för utredningen om elskatten, gjordes ytterligare några konstateranden av intresse. Det ena är, att en skärpning av de direkta statsskatterna inte bör ifrågakomma. På den punkten måste jag helt dela regeringens uppfattning. Vidare framhålles utan särskild motivering, att en allmän varuskatt av olika skäl befunnits olämplig — vilka dessa skäl äro har icke redovisats i propositionen — och så hamnar man då i andra former av indirekta skatter.

Jag ger regeringen rätt i att indirekta skatter äro de enda skatter som kunna ifrågakomma i nuvarande situation, men man bör kanske helst sätta in dem på sådana punkter, där man av en eller annan anledning vill minska konsumtionen. Man bör vidare se till, att de icke

Kungl. proposition med förslag till elskatteförordning m. m.

få någon produktionshämmande effekt och icke åtföljas av kedjereaktioner inom prisbildningen, som allmänheten uppfattar som nya inflatoriska symptom.

De nu föreslagna skatterna strida i hög grad mot dessa principer. Det går ju inte för sig att i punktbeskattningsens namn etablera en värdslost improviserad luggsexa på diverse olika skatteobjekt; man står här inför avvägningsproblem, som kräva en ordentlig prövning.

Elskatteförslaget har varit ute på remiss, och remissmyndigheterna ha ställt sig mycket avvisande. Vad fordonsbeskattningen beträffar synes det i grundlagen föreskrivna remissförfarandet icke alls ha tagits i bruk. Regeringsformen § 10 har man helt enkelt blundat för, tydligen för att undgå den kritikens skärseld, som eljest hade kunnat drabba förslaget.

Jag skall inte gå in i detalj på dessa olika förslag, så mycket mindre som en föregående talare på vissa punkter har belyst effekten såväl av elskatten som av fordonsskatten. Men låt mig i alla fall med några ord belysa dessa förslag ur vad man skulle kunna kalla rättvisesynpunkt.

Elskatten skall inte uttagas på Gotland, men den drabbar i stället våra fattigaste norrländska provinser synnerligen hårt, och det är ändock dessa norrländska provinser, som ge oss den övervägande delen av den elkraft som står till det svenska folkets förfogande. Kvärlarnas dagdrivare på gatan gå fria från elskatt, medan familjer med läxläsande barn drabbas så mycket hårdare, liksom de gamla som sitta vid sina radioapparater. Den som rationaliserat sitt hem i det lovliga syftet att spara arbetskraft träffas alldeles särskilt hårt, produktionen å andra sidan synnerligen ojämnt. Den ofta lukrativa bilreparationsverkstaden går skäligen fri från skatt, medan den elektrokemiska och elektrotermiska industrien, som normalt har att utstå en hård konkurrens från utlandet, starkt får känna skatten. Strävandena att rationalisera våra hem, vå-

ra jordbruk och våra industrier och att göra dem oberoende av utländskt bränsle motverkas av den skatt, som vår regering här föreslår. Slutligen drabbas landsbygden, som inte kan räkna med så många andra kraftkällor än elkraft, hårdare än städerna. Och alla dessa orättvisor accepterar regeringen, ehuru den beräknade inkomsten, som kanske dock är för högt beräknad, icke räcker till mer än en ringa del av de felräkningspengar som finansministern i dag behöver. Därtill kommer, att skattens verkningar kunna flyta ut i olika riktningar och leda till prisstegringar, som av allmänheten icke uppfattas som skatt utan som nya inflationseffekter.

Även fordonsskatten drabbar alldeles särskilt Norrland, detta Norrland med dess stora avstånd, som redan nu får dras med högre fraktkostnader än det övriga landet. Vidare är skatten tyngre att bära för landsbygden än för städerna. I bägge dessa avseenden har den skärpta fordonsskatten samma effekt som elskatten. Den har avsevärda sekundära verkningar på prisbildningen, verkningar som allmänheten kommer att betrakta som inflatoriska. Den föregående talaren, herr Werner, har redan belyst, vad denna skatt kommer att betyda för mjölkdistributionen, för bussbiljetter och för andra liknande ting.

Jag har, herr talman, svårt att tro, att riksdagen kan acceptera dessa dåligt övertänkta och dåligt genomtänkta skatteförslag. Deras effekt är liten och deras orättvisor iögonenfallande.

Herr PETRÉN: Herr talman! Inför remissen av dagens skattepropositioner finns det anledning att ge uttryck för betänkligheter. De prognoser som regeringen ställde i början av året ha nu som så många gånger förr visat sig icke hålla streck. Det har blivit nödvändigt för regeringen att lära om. Prisivågen rullar vidare i allt snabbare takt och snabbare än regeringen angav såsom enligt dess mening troligt vid riksdagens början.

Hur skall nu prisvågen dämpas? Det

Kungl. proposition med förslag till elskatteförordning m. m.

är en rimlig begäran, att regeringen nu skall lägga fram en samlande plan. Finansministern har slagit in på vägen med nya skatter, delvis av helt nytt slag. Propositionerna göra intryck av improvisationer, men det är inte improviserade skatteförslag som vi vilja se i dag, utan det är en samlande plan. Olika åtgärder måste vägas mot varandra, och man har anledning att med skepsis se på de nu framlagda skatteförslagen.

Elskatten riktar sig mot grunden för våra rationaliseringsmöjligheter. Ty vad är rationalisering? Det är egentligen ett ersättande av den mänskliga arbetskraften med utnyttjande av naturens energikällor. Vi ha i vårt land egentligen endast en inhemsk energikälla, och det är elkraften. Nu belägges den med skatt. Det är klart, att detta kommer att verka bromsande på våra rationaliseringssträvanden. Fordonsskatten kommer att hårt drabba landsbygden och särskilt de glest befolkade delarna av landet.

Det finns många synpunkter att anföra mot de skatteförslag som nu förts fram. Jag skall icke gå närmare in på dem nu, då andra talare gjort det före mig, men det finns nog all anledning för riksdagen att kritiskt betrakta de framlagda propositionerna.

Herr statsrådet **HAMMARSKJÖLD**: Herr talman! Det är beklagligt att finansministern är upptagen av debatten i andra kammaren och därför inte själv är i tillfälle att kommentera de reflexioner, som förekommit här. Själv får jag av naturliga skäl begränsa mig till mera allmänna synpunkter.

Först och främst tror jag, att man vid bedömningen av dagsläget gör klokt i att inte använda ordet *inflation* i alltför vidsträckt mening. Man gör klokt i att skilja mellan å ena sidan den prisväg, som verkligen — för att citera ett här använt uttryck — rullar vidare utan att fråga regeringen, nämligen den prisväg som sköljer över oss från utlandet, och å andra sidan de prisrörelser, som ha sin rot och sitt upphov i den interna utvecklingen. I debatten blandar man

ihop dessa ting och lastar gärna den inhemska politiken för prisförändringar, som i själva verket ligga utanför vår domvärjo.

Det har konstaterats här, att det saknas en plan. Det har också sagts, att här föreligger improvisationer och förändringar i förhållande till de ståndpunkter, som man intagit tidigare. Ja, men situationen har likheter med det första krigsåret, som man också gjort jämförelser med. Den har den likheten, att den rymmer ganska kaotiska och katastrofartade utvecklingar ute i världen, som på olika sätt påverka den internationella prisbildningen samt det internationella marknadsläget och därigenom också oss. Denna utveckling har i stor utsträckning varit omöjlig att förutse. Den har felbedömts på alla håll utomlands lika väl som här. Vad som kräves är en smidighet i uppfattningen, en smidighet i utformningen av politiken, som gör det möjligt att successivt anpassa de nödvändiga åtgärderna efter lägets förändringar.

Propositionerna nr 143 och 144 äro i viss mån en mellanstation. Vi veta i dag mer än man visste, när statsverkspropositionen framlades. Men vi veta icke så mycket som vore önskvärt, och det är därför nödvändigt att vänta med det slutliga ståndpunktstagandet till den tidpunkt, när vi — i varje fall såvitt möjligt är före det nya budgetårets ingång — kunna överblicka situationen.

När man ser på det problem, som möter oss närmast under trycket av de delvis oväntat starka prisrörelserna på den internationella marknaden, och frågar sig vad man kan göra från vår sida, kommer man in på den problematik, som berördes i synnerhet av herr Werner, nämligen frågan om behövligheten över huvud taget av de skatter, som här förts på tal. Får jag erinra om att när vi tidigare i ett relativt likartat läge hade att bedöma besläktade problem, valde vi den konsekventa stabiliseringslinjen? Det var i början av kriget. Man valde den på nytt efter kriget under den inflationsrörelse på världsmarknaden, som då framkom. Man höll lönenivån,

Kungl. proposition med förslag till elskatteförordning m. m.

och man försökte såvitt möjligt hålla priserna nere. Det är en politik som går till en tid. Den rymmer emellertid ganska allvarliga problem, också den, därför att ju längre den fasthålls, desto större blir klyftan mellan den köpkraft, som finns i landet, och den varutillgång som står till förfogande och desto större blir alltså trycket i inflatorisk riktning. Därför kommer man till en punkt, där man måste anpassa priserna efter läget, där man måste låta priser och inkomster komma i harmoni med varandra, och detta kan icke ske annat än genom en prisstegring.

Det är därför naturligt om man frågar sig, huruvida denna stabiliseringspolitik över huvud taget är den riktiga vägen, och om det inte är bättre att först som sist ta prisstegringarna. Ja, det kan man tvista om, och man kan pröva olika vägar. Jag tror inte det finns något svar som kan ges en gång för alla. Så mycket är dock säkert, att om man under en längre tid har prövat stabiliseringslinjen men sedan sättes under det tryck av prisrörelser utifrån, som vi i dag drabbas av, har man inte längre något val. En anpassning av priserna efter inkomstnivån blir då nödvändig i syfte att återställa den samhällsekonomiska balansen.

I den anpassningen önskar man naturligtvis såvitt möjligt förebygga de cirkelrörelser, som också berörts här, den växelverkan mellan inkomststegringar och prisstegringar som ju är inflationens egentliga väsen och den stora risken. Man kan göra detta med olika medel, men sätten äro i själva verket inte så många. Ett av de viktigaste är alldeles avgjort en överbalansering av budgeten, och man kan därför inte komma ifrån att i en situation, där man ser sig tvungen att låta priserna anpassa sig efter inkomsterna, också i all möjlig utsträckning använda budgetbalanseringen som hjälpmedel mot inflationsriskerna.

Jag säger »anpassa priserna efter inkomsterna». Det kan naturligtvis invändas, att inkomsterna också förändra sig efter priserna. Ja, i viss mån sker det ju, och det sker periodvis ganska kraf-

tigt, men man kommer i alla fall till en punkt, där inkomstnivån är relativt fast och där man bara har att se till, hur man med minsta möjliga ytterligare störingar skall kunna få den samhällsekonomiska balansen genom en anpassning av priserna efter denna inkomstnivå.

I det läget är det, som budgetens överbalansering trots sina delvis prisstegrande verkningar framstår som ett viktigt medel. För att bedöma de skatteförslag, som nu ligga på kammarens bord, måste man se dem i det allmänare sammanhang jag här angivit. Man måste se dem som ett led i en anpassning av hela prissystemet efter inkomstnivån under trycket av internationella prisstegringar. Och bedömer man dem så, tror jag också att man skall komma förbi en del av de invändningar som här ha framkommit mot deras verkningar i detalj.

Emellertid är det klart, att man när det gäller sådana här beskattningsförslag får se på saken också ur rent budgetär synpunkt, alltså inte endast bedöma förslagen ur allmän penningpolitisk synpunkt. Det har då sagts, att inkomstökningen sannolikt är för lågt beräknad i de uppgifter som lämnats i propositionen nr 143. Jag vill på den punkten endast säga, att de ytterligare beräkningar, som verkställts inom riksräkenskapsverket och som väl tämligen snart komma att framläggas, ha givit resultat, som få sägas bekräfta de uppgifter som finansministern i propositionen lämnat. Äro dessa uppgifter riktiga, kan jag inte förstå annat än att man även ur rent budgetär synpunkt har anledning att konstatera behovet av en ytterligare beskattning för att täcka kapitalbudgetsutgifterna i all den utsträckning som av de skäl jag tidigare angivit är önskvärd i det nuvarande läget.

Det är givet och behöver inte närmare utvecklas, att dessa skatter äro besvärande, att de ha mycket ogynnsamma sidor, som för övrigt nästan all beskattning. Men det lönar sig inte mycket att bara diskutera dessa skatters verkningar. Man måste också se på vilka alternativ man har. Är man på det klara med att

Kungl. proposition med förslag till elskatteförordning m. m.

ett behov av åtgärder föreligger, kan man ju inte bara avvisa ett förslag, som avser att tillgodose behovet av ingripande, genom att påpeka dess i och för sig besvärande konsekvenser. Man måste också visa, att det är sämre än andra möjliga lösningar, att det har ogynnsammare verkningar än andra sätt att återställa eller bibehålla den önskade balansen.

Man kommer på den punkten fram till en annan fråga, som har berörts i de föregående inläggen, nämligen frågan om behovet av en plan. Det är ju ställt utom diskussion, att det är önskvärt att kunna bedöma de olika finans- och penningpolitiska åtgärderna i ett sammanhang, att alltså kunna pröva förslag som de här föreliggande inom ramen av en fast plan. Men lika önskvärt som det är, lika svårt kan det vara att åstadkomma en sådan plan i ett så svävande läge som det nuvarande och i en situation, som är underkastad så snabba förskjutningar som den nu föreliggande. Jag tror därför, att man i viss mån måste resignera inför svårigheterna i den meningen, att man får ta förslagen eftersom de mogna ut och sedan foga in dem i deras fullständiga sammanhang i den mån den yttre ram, som behöves för en fullständig bedömning av läget, kan erhållas.

Det har också nämnts i denna diskussion, att det vore angeläget att planen, d. v. s. de kombinerade åtgärder som situationen kräver, blir föremål för överläggningar. Jag tror att i den mån läget mognar, i den mån man får större klarhet om den internationella situationen och dess återverkningar och i den mån man kommer ifrån också de ovisshetsmoment med avseende å det inhemska läget, som onekligen alltjämt göra sig gällande, så komma också förutsättningar att föreligga för en fruktbar diskussion av den art, om vilken man här framställt önskemål. Är så fallet, vågar jag uttala den övertygelsen, att sådana överläggningar också skola komma till stånd.

Herr ANDRÉN: Herr talman! När nu statsrådet Hammarskjöld, såvitt jag vet

för första gången, framträtt i denna kammare, vill jag lyckönska regeringen till att ha fått en så skicklig målsman — skall jag våga säga för sin politik? Jag tror inte att kammaren delar den uppfattningen, att det var beklagligt, att statsrådet Hammarskjöld i stället för finansministern förde regeringens talan vid detta tillfälle.

Statsrådet Hammarskjöld kom in på begreppet inflation, och ingen kan vara bättre skickad att belysa och analysera detta begrepp än statsrådet Hammarskjöld. Men jag skulle vilja tillägga, att terminologiska finesser klara inte situationen av i dag. Om vi än begagna ett aldrig så tunt och smalt inflationsbegrepp, ger det oss inte mycken glädje, när vi stå inför den allvarliga penningförsämring som utmärker dagens situation. Annars tror också jag, att mycket av vad statsrådet Hammarskjöld sade om det utländska inflytandet i vår penningförsämring är riktigt. Statsrådet Hammarskjöld är ju också i den lyckliga situationen, att han icke har något ansvar — i varje fall intet större ansvar — för den politik som under de senare åren har förts på det ekonomiska området.

Herr statsrådet anmärkte, att det ekonomiska läget hade blivit felbedömt av alla. Men ingen har väl gått så långt i felbedömning som just den nu sittande regeringen. Den har tillåtit sig den stora felspekulation som den stora baisse-spekulationen innebar och därför också tillåtit sig den stora och omfattande subventionspolitiken från hösten 1949. Jag undrar om någon svensk regering någonsin har tillåtit sig en så omfattande felspekulation.

Statsrådet Hammarskjöld var också inne på frågan om en överbalansering eller icke av budgeten. På den punkten delar jag statsrådets uppfattning och har alltså ingen anledning att gå in på statsrådets betraktelser.

Vad jag framför allt fäste mig vid i statsrådets anförande var till sist, att han hade nästan ingenting eller i varje fall mycket litet att säga till försvar för de propositioner, som i dag föreligga för remiss till vederbörande utskott.

Kungl. proposition med förslag till elskatteförordning m. m.

Statsrådet Hammarskjöld talade bara om att det gällde att pröva de alternativ som kunna komma i fråga till dessa propositioner. Ja, redan i mitt första anförande varnade jag för att kasta sig in i en huggsexa på olika skatteobjekt, och det skulle därför inte falla mig in att nu på detta improviserade sätt föreslå några alternativ. Men jag ansåg, att regeringen hade haft all anledning och även skyldighet att noga pröva de olika alternativ som föreligga. Jag tror inte att regeringen, om den hade gjort en sådan allsidig och noggrann prövning, hade kunnat komma fram till de skatteförslag som nu föreligga i propositionerna nr 143 och 144.

Herr SVÄRD: Herr talman! Tillåt mig att först instämna med herr Andren i hans konstaterande av att statsrådet Hammarskjöld icke har något ansvar för den ekonomiska politik som förts på senare år i detta land. Jag vill bara komplettera detta instämmande med att säga, att statsrådet Hammarskjöld icke har något formellt ansvar för den ekonomisk politik som här har förts.

Statsrådet Hammarskjöld förde ett uppehållande försvar för regeringslinjen sådan den manifesterats i det nu framlagda förslaget, ett lika skickligt som smidigt och mjukt försvar. Det har naturligtvis sina fördelar att använda den sortens försvarsmetoder. Men det skulle ha inneburit ännu större fördelar, om själva förutsättningarna för statsrådets insatser hade något så när noggrant preciserats, om med andra ord statsrådet Hammarskjöld hade preciserat sin personliga inställning till de penningpolitiska medlens betydelse i försvarskampanjen mot inflationen, om statsrådet hade preciserat sin uppfattning om den låsta räntans betydelse i detta förlopp och även sin personliga uppfattning om vad försvarskampen för den låsta räntan kan få kosta de svenska skattebetalarna i skatter av olika slag. Något sådant har emellertid inte skett, och då är det särskilt svårt att få ett riktigt grepp på det presterade försvarstale.

Emellertid föreföll det åtminstone mig, som om huvudståndpunkten var den, att läget är så flytande, innehåller så många riskmoment och är så osäkert, att det samlade program, som inte bara den politiska opinionen utan ganska vidsträckt folklager tillåta sig fråga efter, icke ännu kan framläggas. Jag förmodar att man därvid vill uttala önskemålet, att oppositionen också skulle vänta med sina synpunkter och med sin kritik. Emellertid är det ju inte bara det, att regeringen icke lägger fram sitt samlade program, det är ju också det att regeringen föreslår en lång rad på olika punkter insatta tvångsåtgärder, t. ex. den nyligen genomtruffade investeringsskatten, de nu framlagda förslagen om en utomordentligt hård beskattning av motorfordonstrafiken och om en ny beskattning av elektricitetskonsumtionen och mycket, mycket annat. Det är väl ändå, även för en modern diplomat, väl mycket begärt att vänta sig, att oppositionen skall stillatigande acceptera det ena efter det andra av de konkreta förslagen i avvaktan på att regeringen skall finna läget så fixt, att den kan berättta för oss, hur den tänker sig sin samlade stöt mot inflationen.

Det framgick dessutom av statsrådet Hammarskjölds inlägg, att inkomstutvecklingen har en viss betydelse för inflationsförloppet. Detta konstaterande är glädjande. Det står i viss mån i strid med hela resonemanget i den kungl. propositionen, ett resonemang som tydligen väsentligen går ut på att komma förbi inkomstutvecklingens inflytande och — om man skall använda det uttrycket — inkomstökningarnas skuld till de inträdda och till de väntade prisstegringarna.

Sedan fingo vi naturligtvis också den förklaringen, att det som har inträffat och det som kommer att inträffa i mycket hög grad, för att inte säga nästan helt och hållet, är beroende på den internationella utvecklingen. Att taga upp en diskussion på den punkten torde väl inte leda så särskilt långt; där kan ju bara uppgift ställas mot uppgift. Det är

Kungl. proposition med förslag till elskatteförordning m. m.

emellertid karakteristiskt, att denna förklaringsgrund presteras av talesmännen för en regering, som begagnat varje tillfälle att uttala förtroende för sin egen förmåga att styra landets ekonomi och till sin egen förmåga att planmässigt leda den ekonomiska utvecklingen i landet. Det kan dessutom tilläggas, att denna förklaring ju inte är någon förklaring, ty det är väl ändå en regerings uppgift att skapa starkast möjliga murar mot omedelbara utslag i vår egen inre ekonomi av den typ, som vi fått av den internationella utveckling som nu pågår. Jag har mycket svårt att förstå, att man fäster sådant avseende vid denna argumentation, ty ju större avseende man fäster vid den, desto större orsak har man ju att fråga, vad regeringen har företagit sig i syfte att möta de påfrestningar, med vilka man på ett förhållandevis tidigt stadium kunde räkna. Tillåt mig erinra om att det som nu hänt ute i världen inte helt kan förklaras av Koreakriget, att Koreamyten icke räcker som förklaring på den punkten.

Och låt mig till slut säga, att jag icke kan finna, att den som avvisar de nu framlagda förslagen till skärpningar i den indirekta beskattningen har någon skyldighet att på denna punkt prestera ett s. k. alternativ. Den skyldigheten kommer, när regeringen presterar något som man med god vilja kan kalla ett samlat program mot inflationen, men det kan inte vara en oppositionens uppgift att på varje enskild punkt vara beredd att prestera ett alternativ till allt som en socialdemokratisk regering kan fundera ut.

Herr statsrådet **HAMMARSKJÖLD**: Herr talman! Jag skall utgå från det sista inlägget. Däri sades att jag hade yttrat, att den nuvarande prisutvecklingen nästan helt eller i alla händelser i väsentlig mån skulle förklaras av inflytanden utifrån. Det är faktiskt att överdriva vad jag sade. Jag betraktar inflytandena utifrån bara såsom en

mycket allvarlig komplicerande faktor, utan vilken den nuvarande situationen ingalunda skulle erbjudit så svåröverskådliga drag som den nu gör.

Herr Svärd konstaterade, att det måste vara en regerings skyldighet att bygga upp starkast möjliga murar mot dessa inflytanden. Jag är helt ense med honom om detta. Men jag tror också, att vi skulle kunna vara eniga om att det inte står i mänsklig makt att bygga murar mot t. ex. prisstegringar på alla de grundläggande råvarorna. Det är ett krav, som helt enkelt faller på sin egen orimlighet. Uppgiften måste i stället bli att manövrera den inre ekonomiska utvecklingen så, att skadeverkningarna av detta internationella inflytande begränsas till ett minimum.

Det har sagts — jag tror, att det var herrar Andrén och Svärd som gjorde det — att jag i själva verket inte framlade något positivt försvar för de här föreliggande förslagen. Jag kan bara be herrarna vara övertygade om att när jag talar om att man icke blott kan begränsa sig till en bedömning av plus- och minusposterna för föreliggande förslag utan måste göra en jämförelse med de alternativ, som kunna finnas, så är det en jämförelse, som har gjorts av regeringen. Det är därför, tycker jag, inte orimligt — även med beaktande av alla de ovisshetsmoment som finnas — om de, som komma till ett annat resultat vid avvägningen av fördelar och nackdelar, redovisa resultatet av denna andra avvägning, alltså redovisa på vilka andra vägar motsvarande effekt kan nås som den man har åsyftat med de föreliggande förslagen.

Herr Svärd har framhållit, att det är orimligt att här tala om alternativa lösningar, så länge ovisshetsmomenten äro så stora även beträffande regeringens planer. Ja, jag kan förstå det, men i alla händelser komma vi ju att ha viss tid på oss mellan framläggandet av propositionerna och det slutliga avgörandet. Under denna tid komma ytterligare data fram både beträffande den allmänna ekonomiska situationen och de förutsättningar, som man i övrigt har att

Kungl. proposition med förslag till elskatteförordning m. m.

arbeta under. Den situation bör uppkomma, i vilken det skall vara möjligt att på det sätt jag här har framställt som önskvärt ange, vilka andra resultat man kommer till vid oppositionens avvägning av för- och nackdelar hos de olika åtgärder, som kunna komma i fråga för att bekämpa nuvarande inflationsläge.

Herr **DOMÖ**: Herr talman! Jag skall bara tillåta mig göra en fråga. Det sades nyss av statsrådet Hammarskjöld, att man hade vägt de här föreliggande förslagen om el- och fordonsskatt mot andra åtgärder och då funnit dem vara vad man nu borde ta. Har man vägt dem mot ett tvångslånesparande och funnit, att dessa skatter äro bättre? Eller ha vi också att vänta ett sådant förslag?

Herr **SVÄRD**: Herr talman! Jag vill bara ha sagt, att vid det tillfälle som är det riksdagstekniskt riktiga, nämligen när regeringens program ligger på bordet, då tror jag inte att oppositionen kommer att dra sig från sin skyldighet att försöka prestera ett sammanhängande alternativ.

Tillåt mig också, herr talman, att göra ytterligare en fråga. Av statsrådet Hammarskjölds första inlägg framgick, att statsrådet betraktar situationen så, att nu en viss stabilitet skulle ha uppnåtts på avtalsmarknaden, att man med andra ord ungefär skulle kunna skönja var lönerörelserna komma att sluta. Är denna min tolkning riktig, innebär det då att statsrådet anser sig kunna överblicka resultaten t. ex. av de avtalsrörelser, där staten eller andra offentliga institutioner äro part? Det karakteristiska för årets avtalsrörelse har ju nämligen varit, att de s. k. enskilda arbetsköparna i betydande utsträckning lyckats träffa sina avtal, i regel utan strejkhöj och utan komplikationer. I den offentliga sektorn tyckas svårigheterna ha varit väsentligt mycket större, och det är där som hotet om arbetsinställelser har va-

rit mest markant. Detta är en egendomlig situation med tanke på den ofta från socialdemokratiskt håll hävdade tesen, att staten och andra allmänna institutioner skulle ha lättare att gör upp än de enskilda arbetsgivarna.

Jag skall komplettera denna min fråga i ytterligare två avseenden. För det första undrar jag, huruvida statsrådet Hammarskjöld kan lämna någon uppgift om vilken korrigerings av de nu framlagda beräkningarna av löneökningarna, som uppgörelserna inom den offentliga sektorn ungefärligen kunna väntas medföra. För det andra undrar jag, om man inom regeringen har gjort några försök att åtminstone överslagsvis beräkna kedjereaktionerna på avtalsområdet av de uppgörelser, som kunna förväntas bli uppnådda inom den offentliga sektorn — kedjereaktioner, som kunna komma att få en mycket stor betydelse för den ekonomiska politiken.

Herr statsrådet **HAMMARSKJÖLD**: Herr talman! För att inte i onödan förlänga debatten kan jag kanske inskränka mig till att säga, att det förefaller mig, som om de senast berörda frågorna ligga bra fjärran från de propositioner, som äro föremål för remiss.

Vad beträffar mitt uttalande om möjligheterna att få en balans mot bakgrunden av ett stabiliserat inkomstläge, så missuppfattades det alldeles. Jag uttalande mig inte om dagsituationen.

Efter härmed slutad överläggning hänvisades ifrågavarande kungl. proposition, såvitt angick bemyndigande för Kungl. Maj:t att under budgetåret 1951/52 ställa vissa medel till kontrollstyrelsens förfogande, till statsutskottet och i övrigt till bevillningsutskottet.

Till vederbörande utskott skulle jämväl överlämnas de i anledning av propositionen inom kammaren nu avgivna yttrandena.

Föredrogos och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 144, med förslag till förordning om tillfällig automobils katt; och

nr 145, angående förlängd giltighetstid för vissa provisoriska ändringar av gällande tulltaxa.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 147, angående statsbidrag till privatläroverk m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 148, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av den vid förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om varuskatt fogade varuförteckningen, m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 149, angående den civila regionala beredskapsorganisationen.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 150, angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1950/51, hänvisades propositionen, såvitt angick jordbruksärenden, till jordbruksutskottet och i övrigt till statsutskottet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 151, angående vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.; och

nr 152, angående anslag för budgetåret 1951/52 till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 153, angående höjning av vissa postavgifter.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 154, angående vissa anslag till civiltjänstverksamhet; samt

nr 155, angående anställnings- och avlösningsförhållanden för vissa lärare vid skolor i försöksdistrikt m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 369, av herr *Andrén* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till de tekniska högskolorna m. m.; och

nr 370, av herr *Näsgrård*, i samma ämne.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott nedannämnda motioner:

nr 371, av herr *Cassel* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete; och

nr 372, av herr *Sunne* m. fl. i samma ämne.

Föredrogs och hänvisades till särskilda utskottet nedannämnda motioner:

nr 373, av herr *Lundgren*,

nr 374, av fru *Lindström* och herr *Aman*,

nr 375, av herr *Weiland* m. fl.,

nr 376, av herr *Nerman*,

nr 377, av herr *Nerman*,

nr 378, av herr *Nerman*, och

nr 379, av herr *Boo* m. fl.,

alla i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till religionsfrihetslag m. m.

Herr talmannen anmälde, att till kammararen överlämnats följande kungl. propositioner, vilka nu var för sig föredrogs och lades på bordet:

nr 139, angående godkännande av en den 2 februari 1951 avslutad överenskommelse mellan Konungariket Sverige och Förbundsrepubliken Tyskland angående förlängning av prioritetsfrister på det industriella rättsskyddets område, m. m.;

nr 146, angående anslag för budgetåret 1951/52 till vissa brandskyddsåtgärder i Uppsala domkyrka m. m.;

nr 157, med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 4 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 1) angående Sve-

riges allmänna hypoteksbank, m. m.; samt

nr 158, med förslag till förordning om ändrad lydelse av §§ 2 och 3 förordningen den 17 maj 1935 (nr 176) angående Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, m. m.

Anmäldes och bordlades en av bankoutskottet jämlikt § 21 riksdagsstadgan gjord anmälan, att till utskottet inkommit framställning från fullmäktige i riksgäldskontoret angående vissa ändringar i personalorganisationen för riksgäldskontoret och riksdagens ekonomibyrå.

Anmäldes och bordlades

utrikesutskottets utlåtande nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av en mellan Sverige och Norge träffad överenskommelse om fiskeriförhållandena i vissa till Sverige och Norge hörande vattenområden;

statsutskottets utlåtanden:

nr 53, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1951/52 till iståndsättande av beskickningsfastigheten i Köpenhamn;

nr 54, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1951/52 under försvarets fonder m. m.;

nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1951/52 under statens allmänna fastighetsfond, statens utlåningsfonder och diverse kapitalfonder, i vad propositionen avser handelsdepartementets verksamhetsområde;

nr 56, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ökade lånemöjligheter för den mindre skeppsfarten m. m.;

nr 57, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående frågor om befrielse från betalningsskyldighet till kronan;

nr 58, i anledning av väckt motion om anslag för budgetåret 1951/52 till uppförande av arbetar- och tjänstemannabostäder vid Åkers krutbruk;

nr 59, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1951/52 till riksförsäkringsanstalten jämte i ämnet väckt motion; och

nr 60, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag;

bankoutskottets utlåtanden:

nr 5, angående dels verkställd granskning av riksbankens och riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, dels ock väckt motion med anledning av att riksbanken utgivit sedlar till högre belopp än vad gällande lag medgiver; och

nr 6, angående verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 14, i anledning av väckta motioner om utredning rörande ändrade lagbestämmelser angående arrestlokaler; och

nr 15, i anledning av väckta motioner om införande av lagregler rörande sättet för tillfälligt omhändertagande av sjuka personer samt av barn och ungdom;

andra lagutskottets utlåtande nr 18, i anledning av väckta motioner om undantag från tillämpningen av bestämmelserna om yrkesmässig automobiltrafik för transporter av sockerbeter och betmassa;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till kapitalinvesteringar; samt

första kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtanden:

nr 3, i anledning av väckt motion angående lantbrevbåringens ordnande; och

nr 4, i anledning av väckt motion angående påskyndande av den inom telegrafstyrelsen pågående utredningen rö-

rande ändrade taxebestämmelser för telefonsamtal å landsbygden.

Herr ANDRÉN erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! Med hänsyn till omfattningen av det ärende, som avses med Kungl. Maj:ts proposition nr 124, angående anslag för budgetåret 1951/52 till främjande av bostadsförsörjningen m. m., tillåter jag mig anhålla, att kammaren måtte medgiva utsträckning av tiden för avgivande av motio-

ner i anledning av sagda proposition till det sammanträde, som infaller näst efter femton dagar från den dag propositionen kom kammaren till handa.

Denna hemställan bifölles.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3.25 eftermiddagen.

In fidem

G. H. Berggren.
